

Huvudman:
Viktor Rydbergs skolor
Org.nr: 8120005650
info@vrg.se

2022-05-11
Dnr 2019:5616

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
lärande för hållbar utveckling vid Viktor Ryd-
bergs skola Vasastan med Stiftelsen Viktor Ryd-
bergs skolor som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Viktor Rydbergs skola, Vasastan avseende verksamhetens kvalitet inom lärande för hållbar utveckling. Bakgrunden till granskningen är att Sverige genom Agenda 2030 förbundit sig att senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Granskningen handlar om i vilken utsträckning rektor styr och organiserar arbetet med lärande för hållbar utveckling så att det präglar utbildningen i sin helhet samt i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som rör lärande för hållbar utveckling. Granskningen inriktas på lärande för hållbar utveckling i årskurserna 7-9.

Läsanvisning

Granskningen är uppdelat i tre bedömningsområden. Inom varje bedömningsområde har Skolinspektionen satt upp ett antal kvalitetskriterier som beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje bedömningsområde görs en sammantagen bedömning av skolans/verksamhetens arbete i relation till framtagna kvalitetskriterier inom området. Kvalitetskriterierna beskriver ett arbete med lärande för hållbar utveckling av hög kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att utvecklingsarbete behövs för att uppfylla kvalitetskriterierna anger Skolinspektionen på vilken eller vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms fungera väl begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen gör följande bedömning i relation till framtagna kvalitetskriterier vid Viktor Rydbergs skola, Vasastan:

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Inom detta område granskas i vilken utsträckning rektorn styr skolans arbete med lärande för hållbar utveckling, så att det präglar utbildningen i sin helhet. Det omfattar hur styrningen främjar en gemensam förståelse om vad lärande för hållbar utveckling är, delaktighet och ett gemensamt ansvarstagande hos lärarna. Det inkluderar också att det finns strukturer för samverkan mellan lärare för ämnesövergripande samarbeten. Vidare granskas om lärande för hållbar utveckling genomsyrar hela skolans verksamhet, genom att det förekommer aktiviteter som berör andra delar av utbildningen än själva undervisningen. Skolinspektionen granskar även om rektors styrning möjliggör samverkan med det omgivande samhället så att det skapas autentiska lärmiljöer som gör att de komplexa hållbarhetsfrågorna ges ett aktuellt sammanhang för eleverna. För att vara en del av skolans utvecklingsarbete behöver arbetet med lärande för hållbar utveckling följas upp på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att det finns en gemensam förståelse kring hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling som omfattar syftet med lärandet, arbetets innehåll och form. Rektor ger lärarna utrymme till ansvarstagande, att ha inflytande över och ta initiativ i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. På skolenheten finns goda förutsättningar för lärarna att samverka i planering, genomförande och utveckling av undervisningen gällande området. Erfarenheter och kompetens tas tillvara hos övriga personalgrupper genom deras delaktighet i undervisningen och att eleverna deltar i aktiviteter utanför undervisningen som berör lärande för hållbar utveckling. Vidare ges eleverna stora möjligheter att i autentiska miljöer utanför skolan ha ett utbyte med det omgivande samhället som kan bidra till elevers handlingskompetens. Skolans arbete med lärande för hållbar utveckling följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet och i uppföljningen finns ett jämställdhetsperspektiv.

Det råder en samstämmighet på skolenheten kring hur arbetet med lärande för hållbar utveckling ska bedrivas

Granskningen visar att det finns en gemensam förståelse för vad lärande för hållbar utveckling innebär och hur skolan ska arbeta med detta. I intervju med såväl rektor som lärare framkommer att det finns en klar samsyn kring betydelsen av undervisningens innehåll och formerna för utbildningen för att syftet med lärandet ska uppnås, det vill säga att eleverna utvecklar handlingskompetens. Till exempel säger rektorn i intervju att den gemensamma förståelsen handlar om att eleverna ska ha tillgång till en utbildning där det finns utrymme för att lära på ett jämlikt sätt och kunna påverka sin arbetssituation genom delaktighet samt att ämnesövergripande arbeten genomförs som syftar till att ge eleverna en helhetsbild i lärandet. Även lärarna uttrycker i intervju att lärande för hållbar utveckling handlar om skolans demokratiuppdrag, där till exempel kontroversiella frågor hanteras i undervisningen och eleverna ges möjlighet att påverka sin lärmiljö. Vidare framkommer i informationsinhämtningen att lärande för hållbar utveckling genomsyrar hela skolans arbete och bland annat handlar om att ge eleverna de kunskaper som behövs för att de ska kunna fatta välgrundade beslut. Det framgår av intervjuerna med rektor och lärare att även om arbetet inte alltid definieras med begreppet *lärande för hållbar utveckling* så genomsyras undervisningen på ett likvärdigt vis av ett innehåll där de tre dimensionerna¹ av hållbar utveckling synliggörs och hur dessa interagerar med varandra. Rektor och lärarna säger i intervju att rektorns styrning, genom tidigare läsårs mål, har resulterat i att lärande för hållbar utveckling är en plattform för det arbete som bedrivs och är införlivat i ett flertal ämnesövergripande projekt som genomförs kontinuerligt i samtliga årskurser och omfattar alla lärare. Även i skolans övergripande arbeten såsom omvärldsbevakning och värdegrundsarbete kommer lärande för hållbar utveckling till uttryck, fortsätter lärarna, och ger som exempel att den sociala dimensionen av hållbarhet ofta synliggörs i diskussioner med eleverna om livspussel, hälsa och stress.

Lärarna ges goda förutsättningar för ansvarstagande, inflytande, initiativtagande och samverkan

Granskningen visar att lärarna på skolenheten görs delaktiga i arbetet med lärande för hållbar utveckling genom att rektor skapar goda möjligheter för ansvarstagande, inflytande och initiativtagande. Av informationsinhämtningen och i intervju med rektor och lärare framgår att det finns en terminsplanering där ämnesövergripande projekt med relevans för lärande för hållbar utveckling ingår, och där lärarna ges möjlighet att påverka innehållet. Lärarna uppger att i årskurs 7 genomförs projektet *Future City* där lärare i svenska, samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen samverkar med varandra i så kallade projektgrupper med planering och genomförande av en stads uppbyggnad. I undervisningen synliggörs

¹ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

de tre dimensionerna genom att eleverna väger in ekonomiska aspekter och vilken påverkan de har för befolkningen samt effekter på miljön och vilka klimatanpassningar som är nödvändiga. Ytterligare ett ämnesövergripande projekt som lyfts fram i intervju med lärare och rektor, där lärarna arbetar tillsammans kring lärande för hållbar utveckling, är projektet *First Lego League* i årskurs 8 som det här läsåret handlar om hållbara transporter. Förutom fastlagda projekt genomförs även andra ämnesövergripande arbeten på lärarnas initiativ, vilket också enligt lärarna uppmuntras av rektorn. I intervju med lärarna framkommer till exempel att lärare i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen samverkar med varandra kontinuerligt, nu senast inom området sex och samlevnad.

Granskningen visar också att lärarna är organiserade på ett välfungerande sätt så att samverkan i planering och genomförande gällande lärande för hållbar utveckling kan äga rum. I intervju med rektorn och lärare framkommer att lärarna är organiserade i ämneslag vilka träffas varje vecka och där samverkan sker kring bland annat lektionsinnehåll och bedömning av elevernas kunskaper. Därutöver framkommer i informationsinhämtningen och i intervju med rektorn och lärare att rektorn skapar tidsmässiga förutsättningar för samverkan kring lärande för hållbar utveckling. Detta sker till exempel genom att samtliga lärare deltar i regelbundna projektmöten där lärare med olika ämneskompetenser samverkar och kollegor möts kring mentorsrollen och arbetet i klasserna med social hållbarhet. Lärarna uppger att mötestiden i projektgrupperna är kreativ och möjliggör att idéer och former för samverkan blir realitet.

Skolenheten tillvaratar kompetens hos övrig personal i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Granskningen visar att skolenheten på ett välfungerande sätt tillvaratar kompetens och erfarenhet hos annan personal än lärare i arbetet med lärande för hållbar utveckling. I intervju med rektorn och lärarna framgår att unga vuxna finns som resurs för elever som en brygga mellan elever, lärare och rektor. Nämda resurs finns enligt lärarna och informationsinhämtningen i elevernas närhet under skoldagen. De tar emot eleverna på morgonen, finns till hands vid raster och mellan lektioner samt anordnar aktiviteter på raster och temadagar. Rektor uppger att de unga vuxna i hög utsträckning själva varit engagerade i till exempel elevråd under sin egen skolgång och därför i sitt uppdrag på Viktor Rydbergs skola kan inspirera eleverna till engagemang. I intervju med rektorn säger hen att resursen bland annat bistått elevrådet i en process med kommunen som handlade om att eleverna önskade ett bordtennisbord utanför skolan i kommunens park. Kommunen som till en början avlog förslaget ändrade sitt beslut och beviljade önskemålet efter att elevrådet med stöd av resursen processat ärendet med kommunen genom demokratiska kanaler. Vidare säger lärare i intervju att skolbibliotekarien deltar i undervisningen om källkritik och att representanter från elevhälsan är involverade i skolen-

hetens värdegrundsarbete, som till exempel samtal med eleverna om sex och samlevnad, språkbruk och likabehandling. Det framkommer också att kuratorn bistår lärarna med material kring gruppstärkande övningar som används i mentorsarbetet.

Eleverna ges delaktighet i autentiska lärmiljöer i det omgivande samhället

Granskningen visar att rektors styrning på ett utmärkt sätt möjliggör kontakter och utbyten med det omgivande samhället i arbetet med lärande för hållbar utveckling. I intervju med lärare beskrivs bland annat att eleverna varje år besöker riksdagens demokrativerkstad för att inta rollen som folkvald ledamot i riksdagen² och att operation dagsverke *Kid to kid* genomförs där eleverna genom omröstning får bestämma till vilken organisation pengarna som samlats in ska skänkas samt att eleverna får ta del av inbjudna vårdnadshavares olika yrkesbakgrunder. Lärarna säger vidare att rektorn uppmuntrar till internationell samverkan genom skolenhetens tidigare deltagande i Erasmusprojekt och utbyten med andra länder som till exempel när eleverna i årskurs 8, innan pandemin, träffade elever från Aten och tillsammans med elever från andra länder hade i uppgift att bygga en demokratisk skola och sedan presentera sitt resultat för deltagande lärare och elever. Under förra läsåret fortsatte eleverna i årskurs 9 arbetet online och då handlade uppgiften om att producera en podcast om källkritik och att motverka hat på nätet. Ytterligare exempel på att eleverna får erfarenhet av det omgivande samhället och där det finns mottagare av elevernas arbeten är när eleverna, enligt lärarna, deltog i ett projekt i de naturorienterade ämnena som handlade om att eleverna skulle göra reklamfilmer om forskares olika projekt och delge dessa till aktuella forskare så att filmerna kan visas för andra. Rektorn och lärarna säger vidare i intervju att man låter eleverna besöka universitetsmiljön och lyssna på forskare som till exempel håller föredrag om klimatet eller konsumtionsmönster.

Arbetet med lärande för hållbar utveckling följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet

Granskningen visar att rektorn och lärarna på ett systematiskt sätt följer upp skolenhetens arbete med lärande för hållbar utveckling. Av informationsinhämtningen framgår att under läsåren 2018/2019 och 2019/2020 var lärande för hållbar utveckling, miljö, ekonomi och hälsa årets mål. Ytterligare ett läsårmål för 2019/2020 var att knyta nationella och internationella kontakter för att öka förståelsen för olika grupper, minoriteter och nationaliteter. Vidare skulle man på skolenheten skapa en medvetenhet kring den egna situationen samt individens möjlighet

² Demokrativerkstaden är ett spel som bygger på pedagogiken upplevelsebaserat lärande. Under en dag intar eleverna rollen som ledamöter i riksdagen. Med stöd av en pekplatta samlar de information, förhandlar med varandra och kommer fram till beslut för att lösa sitt uppdrag som folkvalda. www.riksdagen.se/sv/larare/demokrativerkstaden-for-arskurs-7-9/

till aktiv påverkan. Det framkommer i lärarnas uppföljning av läsårsmålen för 2019/2020 att lärande för hållbar utveckling ingår i flera ämnen och att lärarna anser att eleverna är väl förtrogna med begreppet. Ämnesövergripande och återkommande projekt så som *Future City* följs upp i lärarnas diskussioner om mål och måluppfyllelse. Under läsåret 2020/2021 var ett av årets mål att öka elevernas upplevelse av delaktighet och inflytande. I intervju med lärarna framkommer att man på skolenheten följer upp elevernas synpunkter på elevinflytande, ämnesundervisningen och hur arbetet med lärande för hållbar utveckling bedrivs. Resultaten redovisas könsuppdelat och på en övergripande nivå. Rektorn säger i intervju att lärande för hållbar utveckling följs upp kontinuerligt genom till exempel samtal med medarbetarna, elevernas skriftliga utvärderingar och externa enkäter som Skolenkäten. Rektorn säger vidare, vilket också bekräftas i intervju med lärarna, att skillnader i resultat mellan pojkar och flickor identifieras och analyseras.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling. Detta förutsätter att rektorn har tagit reda på behovet och utifrån det erbjudit relevant kompetensutveckling.

För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär. Det betyder att de har kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Det betyder också att de har kunskaper om de tre olika dimensionerna³ av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att de uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektor har kännedom om lärarnas kompetens avseende lärande för hållbar utveckling och att lärare på eget initiativ skaffat sig kompetensutveckling inom området. Det flesta lärare som deltagit i intervju bedömer sina kunskaper om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen samt kunskaper om de tre dimensionerna av hållbar utveckling som goda och tillräckliga för att bedriva undervisning så att ett lärande om hållbar utveckling kan äga rum i deras ämnen. Granskningen visar även att lärarna

³ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

identifierar dilemman och utmaningar som bland annat uppstår när hållbar utveckling behandlas i undervisningen.

Rektorn tar reda på lärarnas kunskaper avseende lärande för hållbar utveckling

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kunskap om lärarnas kompetens avseende lärande för hållbar utveckling. Detta gör rektorn, säger hen, genom att vara operativt delaktig i verksamheten och föra dialog med lärarna. Rektorn säger vidare att hen tagit del av Skolverkets moduler för kompetensutveckling och kollegialt lärande i hållbar utveckling och funnit att alla lärare på skolenheten har goda kunskaper i förhållande till modulernas innehåll. Lärarna uppger i intervju att de har möjlighet att önska individuell kompetensutveckling vilket några lärare gjort. De ger som exempel föreläsningar vid Tekniska muséet med ett innehåll som har relevans för lärande för hållbar utveckling och SO-lärarnas planerade besök hos samer under våren för att lära om deras situation.

För att ytterligare stärka lärarnas kompetens inom området rekommenderar Skolinspektionen att rektorn systematiskt kartlägger lärarnas kunskaper om lärande för hållbar utveckling för att på så sätt kunna erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar. Kompetensutveckling kan också bidra till att utveckla användandet av gemensamma begrepp för arbetet med lärande för hållbar utveckling och öka förståelsen av vad dessa innebär.

Lärarna bedömer att de i huvudsak har god kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de olika hållbarhetsdimensionerna, och pedagogiska utmaningar har identifierats

Lärarna uppger i intervju att kännedomen om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen ser olika ut. Det finns lärare som uttrycker att de har god kännedom om de globala målen och vilka som är relevanta för undervisningen. Det finns andra lärare som säger att de har begränsad kunskap om de globala mål som inte är knutna till ämnesundervisningen och att kunskapen om de nationella miljömålen är liten. Vidare framkommer att lärarna bedömer sina kunskaper om de tre dimensionerna av hållbar utveckling som goda och tillräckliga för att de ska kunna synliggöras i undervisningen och hur de integreras med varandra, vilket också framgår av informationsinhämtningen där lärarna ger exempel på undervisningssituationer där de tre dimensionerna lyfts fram.

Granskningen visar att lärarna uppfattar att det finns pedagogiska utmaningar och dilemman inom ramen för lärande för hållbar utveckling. Lärarna uttrycker i intervju att hållbar utveckling kan uppfattas tungt bland eleverna och att det därför är viktigt att lärarna i undervisningen inger hopp om att alla kan göra någonting och att situationer kan lösas. En annan utmaning, fortsätter lärarna, är att ju yngre ele-

verna är desto svårare kan det vara för dem att förstå hur hållbarhetsdimensionerna interagerar med varandra. Dock ökar elevernas förståelse under tiden på högstadiet och arbetet med de globala målen gör arbetet mer konkret för eleverna. Det framgår av intervju med lärare och rektorn att lärarna diskuterar dilemman med varandra i ämneslagen. Till exempel fördes resonemang både bland lärare och med rektorn om elevernas deltagande i demonstrationer med Greta Thunberg under skoldagen. I sammanhanget synliggjordes dilemmat med att eleverna ville praktisera det de lärt sig i undervisningen och att det eventuellt skulle leda till skolfrånvaro.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som berör lärande för hållbar utveckling. Det omfattar i vilken utsträckning eleverna involveras på ett konkret sätt i undervisningen och utbildningen som rör lärande för hållbar utveckling. För att inflytandet ska vara reellt behöver flickor och pojkar stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt andra aktiviteter i utbildningen.

I detta ingår också i vilken utsträckning eleverna får möjligheter att tränas i att göra medvetna etiska ställningstaganden och att flickor och pojkar upplever autenticitet i undervisningen genom att den tar upp problem som känns angelägna för dem. Elevernas ställningstaganden ska få bygga på såväl kunskaper som vad de moraliskt vill värna om.

Slutligen omfattar området i vilken utsträckning utbildningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningsätt där en mångfald av åsikter, värden och perspektiv används för att belysa hållbarhetsfrågor. I det ingår att alla får säga sin mening, att åsikter tillåts stå i konflikt med varandra och att flickors och pojkars tankar och idéer tas på allvar. En utgångspunkt i ett pluralistiskt perspektiv är att undervisningen startar i elevernas samtal och att undervisningen synliggör olika perspektiv och värdekonflikter i hållbarhetsfrågor.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att eleverna ges möjlighet till aktiv delaktighet och att utöva inflytande i frågor som berör hållbar utveckling så som planering och utvärdering av undervisningens arbetsformer och innehåll. Eleverna får också möjlighet att göra etiska ställningstaganden i undervisningen, utifrån olika perspektiv, samt bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem

och berör deras liv. Vidare präglas undervisningen av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt där olika perspektiv och värdekonflikter kommer till uttryck och där allas tankar och åsikter tas på allvar.

Eleverna ges goda möjligheter till delaktighet och inflytande i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att eleverna får reella förutsättningar att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetssätt i planering och genomförande av undervisningen och genom regelbundna klassråd och elevråd. I samtliga intervjuer med elever och lärare återges exempel på när eleverna ges aktiv delaktighet och inflytande över undervisningen. Eleverna säger att de ges möjlighet att i de flesta ämnen påverka arbetsformer, arbetssätt och former för att redovisa sina kunskaper, vilket också framkommer i intervju med lärarna. Lärarna uppger till exempel att undervisningen präglas av en dialog med eleverna, elevernas påverkan på det undervisningen ska behandla och deras önskemål om och val av examinationsformer. Därtill uttrycker både lärare och elever i intervju att eleverna återkommande får utvärdera undervisningen på olika sätt, skriftligt och muntligt, och att lärarna anpassar undervisningen utifrån elevernas synpunkter. Vidare framkommer i intervju med såväl elever som lärare att det finns välfungerande rutiner för arbetet med klassråd och elevråd på skolenheten, och att eleverna ges möjlighet att på ett påtagligt vis utöva inflytande och ta ansvar. Eleverna uttrycker i intervju att de har regelbundna och välfungerande klassråd på mentorstiden där eleverna lyfter frågor och till exempel ger förslag på aktiviteter på skolenheten, som sedan klassrådsrepresentanterna tar med till elevrådet för att därefter återrapportera till klassen. Rektorn och lärarna säger i intervju att eleverna genom arbetet i elevrådet varit med och utformat elevernas utemiljö och påverkat innehåll för temadagar. För att ytterligare utveckla elevernas handlingskompetens säger lärarna i intervju att eleverna ges möjlighet att på ett konkret sätt arbeta med hållbarhet i hem- och konsumentkunskap vid planering och tillagning av en måltid. Vidare uppger lärarna att eleverna har i uppdrag att mäta familjens klimatavtryck och diskutera det egna ansvaret samt inom ramen för ett projekt om kolväten och fossila bränslen låta eleverna få möjlighet att påverka makthavare. Eleverna uppger i intervju att engagemanget väcks när undervisningen berör elevernas intresseområden eller när eleverna får ta del av andras idéer.

Eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden och undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt

Granskningen visar att eleverna ges goda möjligheter att i undervisningen göra medvetna etiska ställningstaganden och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv. Eleverna säger i intervju att när de får diskutera etiska frågeställningar visar eleverna engagemang eftersom det är intressant att lyssna på andra elevers etiska ställningstaganden och ställa det i relation till den egna

uppfattningen. Eleverna uppger vidare att de gör etiska ställningstaganden i många ämnen och utifrån olika perspektiv som planeten, andra människor och sig själv. Eleverna ger som exempel att i de samhällsorienterande ämnena ha fått välja tre globala mål och argumentera kring varför de är viktiga och i de naturorienterande ämnena fått ta ställning till frågor om Ukraina och transporter av olja. Även lärarna beskriver i intervju att när frågor kommer nära eleverna väcks känslor och eleverna visar engagemang och motivation, som till exempel när det handlar om att ta ställning till genmodifiering i diskussionen om elevernas framtida barn, Will Smiths agerande på Oscarsgalan eller sexuella övergrepp. Lärarna uppger vidare att eleverna får göra etiska ställningstaganden på olika sätt, genom skriftlig argumentation, i tilldelade roller och i debatter utifrån egna ställningstaganden.

Granskningen visar att undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt samt att eleverna på ett välfungerat sätt ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna säger i intervju att intressekonflikter synliggörs i undervisningen till exempel när läraren i ämnet hem- och konsumentkunskap visar på olika familjesituationer där behovet av att äga bil är nödvändigt eller konsekvensen av om alla slutar att äta kött. Vidare uppger eleverna att det i undervisningen finns utrymme för debatt där olika åsikter får lov att uttryckas och där läraren lyfter fram betydelsen av att ingen åsikt är fel men att elever inte får uttrycka sig kränkande. Även lärarna lyfter i intervju fram betydelsen av att eleverna ges flera perspektiv på kontroversiella frågor och att det i undervisningen inte handlar om att komma fram till ett rätt svar. För att skapa ett öppet klassrumsklimat där olika åsikter kan tillåtas komma till uttryck säger lärarna att man behöver klargöra för eleverna att de ska respektera varandras åsikter och inte uttrycka sig kränkande, låta eleverna diskutera i mindre grupper och som lärare ta ansvar för att sätta samman elevgrupperna. Även eleverna uttrycker i intervju att klassrumsklimatet är tillåtande och att lärarna är tydliga med att allas åsikter, både flickors och pojkars, ges utrymme i undervisningen. Både lärare och elever beskriver i intervju att arbetet med källkritik är vanligt förekommande i flera ämnen, vilket enligt lärarna bidrar till att eleverna ofta uttrycker åsikter baserade på kunskap.

På Skolinspektionens vägnar

X Mimmi Delsing

Mimmi Delsing

Beslutsfattare

Signerat av: Mimmi Delsing

X Camilla Adler

Camilla Adler

Föredragande

Signerat av: Camilla Adler

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Christina Sjögren deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Viktor Rydbergs skola, Vasastan, med Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor som huvudman, omfattar årskurserna 7-9. Skolan har 384 elever, 179 pojkar och 205 flickor. På skolenheten arbetar 32 lärare. Skolan leds av en rektor.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningstillfället inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre gruppintervjuer med elever i årskurserna 7-9.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningstillfället för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive område granskas följande:

Bedömningsområde A: Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

- Rektor och lärare har en gemensam förståelse kring hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, till exempel genom en pedagogisk helhetsidé.
- Rektors styrning ger lärarna utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.
- Lärarna har goda förutsättningar för samverkan i planering, genomförande och utveckling av undervisningen gällande lärande för hållbar utveckling. Lärarna upplever sig också ha goda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera dilemman eller för att utveckla sin undervisning.
- Det förekommer aktiviteter som berör lärande för hållbar utveckling som involverar och tar tillvara erfarenheter och kompetens hos övriga personalgrupper i skolan. Aktiviteterna berör inte enbart undervisningen, utan också andra delar av utbildningen.
- Rektors styrning möjliggör ett utbyte och en kontakt med det omgivande samhället i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

- Arbetet med lärande för hållbar utveckling följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. I uppföljningen finns ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningsområde B: Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

- Lärarna bedömer att de har god kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning.
- Lärarna bedömer att de har goda kunskaper om de tre olika dimensionerna, dvs ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska av hållbar utveckling. Undervisningen om lärande för hållbar utveckling behandlar hållbar utveckling utifrån ett holistiskt perspektiv där dimensionerna integreras.
- Lärarna kan ge exempel på pedagogiska utmaningar inom ramen för lärande för hållbar utveckling. Konkret innebär det till exempel att de kan redogöra för något dilemma de har identifierat och hur de hanterar det.
- Lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling.

Bedömningsområde C: Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

- Eleverna ges genom aktiv delaktighet möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Såväl flickor som pojkar ger uttryck för att de har möjlighet att bidra till hållbar utveckling genom att vara med och påverka.
- Eleverna upplever att undervisningen ger dem möjlighet till medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Såväl flickor som pojkar får möjlighet att bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv.
- Eleverna upplever att undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt. Såväl flickor som pojkar ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna upplever att undervisningen kännetecknas av att det oftast finns olika perspektiv och intressekonflikter och att lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolors-arbete-med-larande-for-hallbar-utveckling)

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde A

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 §§ samt 4 kap. 4-7 och 14 §§ skollagen (2010:800)

Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) inklusive kursplaner i grundskolans ämnen (Lgr 11)

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen (SKOLFS 2011:19)

Bedömningsområde B

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 och 34 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bedömningsområde C

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, En

likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen